

Izhaja trikrat na mesec in stane po pošti ali na dom pošiljan s slučajnimi uredniškimi prilogami celo leto

gld. 1-20

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 7 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za tristopno petil-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po godbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo v Gosposki ulici št. 7, upravništvo št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Kavčič. — Tiska in zalaga „Gor. tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Iv. Meljavec).

Lov na zaupnice.

Včerajšnja „Soča“ je pisala o teh zaupnicah:

Lov na zaupnice je po deželi v polnem tiru. V torek je priobčila „Gor.“ štiri: iz Šempasa, Dornberga, Skopega in Povirja. — Zadnja je povsem brezbarvna in se tiče le osebe grofa C.; ona iz Skopega omenja le še somisljenike. — Prva zaupnica je došla iz Šempasa, kjer županuje župnik in dežel. poslanec Grča, kateremu huda prede za mandat. Zató čitamo tudi v Grčevi zaupnici stavek: „...kakó se dr. Tuma v družbi z A. Gabrščekom vzdiguje zoper naše poslance...“ Zoper take ničle, kakor so Grča, Berbuč in dr. je boj šele začel. — Prav „grozovito“ poetična je zaupnica iz Dornberga.

Današnja „Gor.“ priobči brez dvoma še lepo številce nalovljenih zaupnic. Mi jih homo vestno šteli. Ako dosežejo število — 70 do 80, bo šele malega uvaževanja vredno. Ako jih ne bo toliko, naj se cela „Goričanska“ banda kar hitro skrije, saj dolgo itak ne bo sleparila sveta. — Gotovo je že danes, da iz prav mnogih najbolj prosvitljenih občin ne bo zaupnic, kajti prebivalstvo je v obče silno nezadovoljno; najraje bi poslalo nezaupnice vsem poslancem!

Lov na zaupnice je vzbudil celo deželo do nekega zdravega gibanja, ki pojme razbistri in pripravi naše ljudi do boljšega spoznanja, kakošne može bo treba v prihodnje voliti v starašinstvo, da ne bodo slepo orodje navadno enega samega človeka. Za zdaj se kaže, da bo v prihodnje že ob volitvah v starašinstva boj na podlagi naprednega programa ali pa nazadnjaštva. Da zmaga konečno napredna misel, je gotovo.

V Šempasu n. pr. se 9 starešin ni udeležilo seje. — V Podgori je bil dosti hud boj, kajti trije duhovniki so naleteli na odpor..., kateri bo imel svoje posledice v prihodnosti. Sploh imamo iz cele dežele poročila, da se je vrgla duhovščina z vso silo v ta smešni in brezupni boj za zaupnicami. Ako duhovščino to veseli, ako bo zadovolna s sedanjimi vspehi, je nam čisto vsejedno. Bodočnost brezdvomno dokaže, da je duhovščina postavila v nevarno igro ves svoj vglad in upliv. Povsod je zbudila proti sebi še močnejšo neprijazno strujo nego je bila doslej. Da ta tok objame naposled ogromno večino, to je amen v Očenašu! Takrat bodemo čuli zdihovanje in tarnatione, mi pa bomo hladnokrvno odgovarjali: kar ste sejali, to žanjete! Mi „Sočani“ se ne bomo dali nič motiti po takih zaupnicah, ker smo uverjeni, da se nam v bodočnosti pridruži velika večina tistih, ki danes glasujejo za zaupnice bodisi iz tega ali onega razloga. Mi razumemo prav dobro, zakaj prihajajo iz teh in onih občin zaup-

nice; poznamo pa tudi pota, po katerih pride večina naših rojakov do pravega spoznanja.

Dostavljamo le še, da grof C. odpovedi ne prekliče in ne sprejme morebitne nove kandidature, ker se je res naveličal vsega, kakor se večkrat. Lov na zaupnice služi „Goričanom“ le v namen, da bi z njimi pokrili pred svetom svojo nagoto. — Nas to ne bo motilo marveč pojdemo vstrajno naprej po jasno načrtanem programu.

* * *

Včerajšnja „Gorica“ nas je kar iznenadila. Pričakovali smo vendar nekaj zaupnic, a je prinesla le eno samo — z Vogerskega, naznanila je pa samo še štiri druge. Torej dovolj malo za jeden cel teden trdega lova!

No, zató je pa ona z Vogerskega prav opoprana; prav taka je, kakoršno so hoteli vsiliti nekaterniki tudi v Dornbergu. Zaupnica se zadira v dr. Tuma in v „Sočo“ po želji bankrotirane „Goričanske“ bande.

Vogersko je drugače malo znana vas na Vipavskem, katera se ne more otresti sužnjštva rodbine — grofov Coroninijev, ki so tam gospodarji že stoletja. Onemu ubogemu, a vseskozi marljivemu ljudstvu župnikuje g. Berlot, ki je bil nekdanj „Sočan“, ker mu je bilo to pridobilo še mlademu vogersko župnijo, katere patronat ima grof Alf. Coronini.

Sloves je šel po deželi, da se je bil kmalu naveličal službe na Vogerskem, ker mu je neko drugo vino bolj dišalo. Zató je bil zapustil „Sočane“ in ušel v tabor „Prim. Lista“, ker takrat so imeli njegovi nunci velik vpliv na merodajnem mestu.... Zdaj je z eno nogo pri „Pr. Listu“, ker je menda celó v konsorciju, z drugo pa pri „Gorici“, kanonik pa vsled tega menda še ne bo! — Ta mož se je takó tepel za zaupnico, da je ustrašoval celó moža, ki je še pred nekaj dnevi pri nas vse drugače govoril nego zaupnica. — In take zaupnice naj imajo kako vrednost!

Konec sveta.

Na tisoče in tisoče je ljudi, ki s strahom in trepetom pričakujejo dan 13. novembra, in ki so trdno prepričani, da bo ta dan konec sveta in z njim tudi nas vseh. Istina je, da utegnemo te dni videti na nočnem nebu utrinjati se zvezde. Pojav na sebi ne bo imel nikake splošne važnosti, zanimiv bo za gledalca le vsled utrinkov, astronomi pa bodo videli uresničenje tega, kar so že davno izračunali. Po sodbi astronomov prekriza te dni pot naše zemlje takoimenovani „trop Leonidov“, nekaka zvezda, ki sestoji iz milijonov utrinkov. Naši zemlji to ne bo čisto nič škodilo, pač pa Leonidom, ker se vsled pri-

vlačne sile zemlje mnogo utrinkov od njih loči in pade v svetovni prostor ter provzroči, da se bodo zvezde utrinjale. Ko se trop Leonidov, najdaljše svojo pot, zopet loči od zemlje, bo zopet mir za približno 30 let.

Strah, ki je zavladal ne le pri nas, nego malone po vsem svetu, je torej prazen. Provzročil ga je znani Falb, ki tako rad nastopa v ulogi proroka, da si njegova prorokovanja skoro nikdar ne uresničijo. Falb je razglasil, da zadene ob našo zemljo dne 13. novembra velik komet. V obče se je sodilo, da misli Falb na oni komet, ki ga je razkril stotnik Biela l. 1826. in ki se imenuje po tem stotniku. V istini pa je mislil na „trop Leonidov“, ki se zovejo tudi „komet Temple“. Naravno je, da so bili vprašani najodličnejši astronomi, kaj je resničnega na Falbovem prorokovanju. Vsi so izrekli, da je jako neverjetno, da bi zemlja dejanski zadela ob komet. Ako pride zemlja le v atmosfero kometa, ako bo komet križal pot zemlje, videlo se bodo zvezde utrinjati, sicer pa ostane to križanje brez vsake posledice.

Mogoče, da si skrajno neverjetno, je pa tudi, da zemlja zadene ob komet. V tem slučaju bi seveda nastale resnejše posledice. Astronomi doslej še niso mogli dognati, kako velik je komet Biela ali komet Temple, sodi se pa, da je vsaj petkrat tako velik kakor Triglav, in da je njegov premer k večjemu 20 milj dolg. Ko bi zemlja ob to maso zadela, bi bil sunek seveda sila močan, kajti komet Temple se prenika s hitrostjo 43.000 metrov v minuti, zemlja pa s hitrostjo 29.000 m., ali čutilo bi se to trčenje samo tam, kjer bi zadela zemlja in komet in pa v okolici, ne pa tudi drugod. Posledice bi bile primeroma take, kakor če bi priletela krogla iz topa v Sveto goro. Prizadeti kraj bi seveda hudo trpel, če bi se komet zaletel v morje, bi bližnji kraji bili gotovo preplavljeni, ostali svet pa bi trčenja niti ne čutil. Strah, ki je zavladal, je nepotreben. Sveta, tega pregrešnega sveta, še dolgo ne bo konec, pač pa bomo imeli v noči od 12. na 13. novembra priliko videti utrinjanje zvezd, seveda le če bo nebo jasno in ne oblačno. Najbolje bo videli utrinjanje med polnočjo in med jutrom.

Dopisi.

Iz Lokaveca, dne 6. nov. — Včeraj je bil pri nas nekaj vihar, pa ne naraven ampak umetno napravljen.

Šlo se je zato, ali županstvo napravi zaup. gr. Coroniniju. Drejšček je zopet brusil pete in dosegel toliko, da se skličejo obč. starešine v sejo, in sicer dne svetega Martina. Kakor vse kaže, zaupnica bode sprejeta, seveda ne enoglasno. Imamo sicer par

častnih izjem, drugi pa so sami kimovci, in gotovo je, da na predlog župana ali njegovega pobratima bodo vsi prikimali in grof Coronini bode s tem povzdignjen v deveta nebesa.

Proti večeru se je ta vihar polegel, nebo je bilo jasno, le tu pa tam se je slišalo gromenje: Živio Tuma! Doli z Gregorčičem!, na g. C. pa se niti spomnil ni nikdo več.

Iz tega se vidi, da ljudstvo sploh je za dr. Tumo vneto, in zaupnica od strani županstva nima proti volji ljudstva nobene veljave!

Volilci, volilci!! Dragi „Goričani“, to je dejstvo, s katerim je treba računati. Naj se g. dr. A. Gr. sedaj odpove, boste videli, kako hladno je delavsko ljudstvo proti njemu.

Sicer pa le naj izsiljujejo „Goričani“ svojim ljubljencem zaupnice sedaj, ko je še čas, dokler je po občinah dve (!) tretjini starašin, ki nikdar o politiki nič ne slišijo in se v tem oziru pustijo eni osebi voditi, ali ko pride v poštev sedanji mlajši naraščaj (in to bode gotovo v kratkem), takrat bodo počivali sedanji voditelji, njih zvezda potemni, nas pa bode navdajala zadovoljnost, da naši „mučeniki“ uživajo zasluženi pokoj...

Komen, 5. novembra. (odhodnica gospodu c. kr. notarju Karolu Čibeju).

„Mej tujce ne, ti gréš med brate,
da za-nje trudiš dan se vsak,
da vzóre mi vresničiš zláte
kot narodnják in poštenják“.
S. Gregorčič.

In zopet smo se zbrali v naši bralnici „Bralnega društva“, da se poslovimo od našega uda gospoda c. kr. notarja K. Čibeja, ki se te dni preseli v Gorico na svoje novo mesto.

„Bralno društvo“ mu je v to namero napravilo kot svojemu udu odhodnico ali valetu, kajti pri skupni večerji so se včeraj zbrali vsi udi, da počasté svojega g. souda.

Predsednik društva, g. Leban, tukajšnji nadučitelj, v primernem govoru našteva vrline g. slavljence, katere si je stekel v 10letni dobi tukajšnjega delovanja. Omenja njegovo neizmerno marljivost, značajnost in ljubezen ter naklonjenost do vseh. Poudarja, da ga

ni človeka v občini in v okraju, kateri bi mu bil nasproten, izrazilvi izkreno željo g. notarja, da bi še mnogo leta uspešno deloval v solnčni Gorici v svojem stanu sebi in narodu v čast.

Do solz ginjen se zahvali g. bilježnik g. govorniku na laskavi napitnici, poudarjajoč, da se celó težko loči od mile naše vasi, kjer je toliko let uspešno deloval, ker se mu je Komen tako omilil, da mu je postal tako rekoč druga domovina. Zahvaljevajoč se vsem za naklonjenost in g. predsedniku za napitnico, je odzdravljaj vsem presrečno.

G. sodni adjunkt Pavletič izraža v kratkih potezah hvalevredno delovanje g. bilježnika, proseč ga, naj-ostane v Gorici, kakor do sedaj tukaj, zvest sin svojega naroda in naj v tem zmislu deluje tudi v svojem novem delokrogu, ker le tako si pridobi mnogobrojnih naklonjencev. Tudi tej napitnici se je g. bilježnik prijazno odzval.

Sledile so potem še mnoge druge napitnice, a med temi so društveniki prepevali lepe narodne pesmi. In tako smo se radovali v prijetnem krogu, v lepi družbi, do pozno v noč.

Konečno smo se razšli, v mislih imajoč S. Gregorčičeve besede:

„Le pojdi tórej, duša blaga,
srčno na délo svéto tó. —“

„Značajen sam še v ljudstvu značaj,
oživljaj, goji in kreptaj,
na to mi prvo skrb obračaj,
to naša je nalóga z daj!“

Domače in razne novice.

Osebné ves. — Imenovani so koncipist de Galli komisarjem, praktikanta de Bamberg in Jos. Mlekus koncipistoma pri c. kr. policiji v Trstu.

Računski asistent g. Jos. Planinec je imenovan rač. oficijalom v rač. oddelku pri namestništvu v Trstu. G. Fran Jos. Sever, sodni pisarniški vežbenik v Trstu, je imenovan kancelistom na c. kr. okr. sodišču na Voloskem. — G. dr. Anton Antončič je bil dné 30. okt. t. l. vpisan v imenik tržaške odvetniške zbornice kot odvetnik s sedežem

na Krku. Izpit častnika v trgovinski mornarici je napravil te dni z odličnim uspehom g. Vladko Trnovc. — Učitelj na pripravnici v Kastvu g. Ivan Bunc je imenovan začasnim okr. šolskim nadzornikom za še ostalo funkcijsko dobo za slovanske šole v okrajih pazinskem in poreškem.

Tajnik trgovinskega in pomorskega sodišča v Trstu Vikt. Garson je dobil naslov in značaj deželno-sodnega svetnika.

Smrtna kosa. — V soboto je umrl v Bazovici g. Andrej Presl, posestnik, c. kr. poštar in trgovec, star šele 37 let. Pokopali so ga včeraj. Zapustil je uduo in dva sinova. Bil je rodóm iz znane rodbine Krajnčeve v Tolminu. Rodoljuben in značajen prvak tržaške okolice je bil v veliko oporo našega narodnega gibanja. Zdaj pa ga je vzela zgodnja smrt narodu, ljubeči soprogi in otročičem.

Pokojnemu večni mir in pokoj, preostalih pa naše sožalje!

Umrla je v Ljubljani gospa Karolina Bleiweisova pl. Trsteniška, vdova po pokojnem dr. Janezu Bleiweisu. Dosegla je starost 88 let. Blagi pokoinici večni mir in pokoj!

Dr. Janko Pajk. — Prejeli smo obvestilo, da je umrl v Ljubljani 7. t. m. umirovljeni gimnazijalni profesor, urednik nekdanje „Zore“ in „Vestnika“, g. dr. Janko Pajk, star 62 let. Pokojnik je bil dober in zelo zaveden Slovenec, idealist v vseh dejanjih svojih ter kakor bučela delaven rodoljub. V svojem življenju je napisal zelo mnogo, večinoma znanstvenega. L. 1872. je izdal svoje „Izbrane spise“. Najzasluženejše delo njegovo je pa izdaja srbskih narodnih pesmi, ki so izšle l. 1864. in 1881. Izpod njegovega peresa je prišla tudi kratka „Srpska slovnica“. Zadnje njegovo delo je zagledalo beli dan lani v letopisu „Slov. Matice“, kjer se je lotil Aristotelove filozofije, ali kritika ga ni pohvalila, ker je pregoreče zagovarjal razne nazore, katerim je že davno odzvonilo. — Dr. Pajk je v življenju mnogo pretrpel. Vsled svoje narodne odločnosti je doživel, ko je bil še sedanji kraj. dež. šolski nadz. Šuman dober Slovenec, toliko vladnega preganjanja, da je popustil profesuro ter prevzel vodstvo tiskarne v Mariboru, kjer je izdajal leposlovni in znanstveni list „Zora“, pozneje pa še „Vestnik“. Ko so se razmere zboljšale, je odšel zopet mej profesorje ter služboval v Gorici, Kranju, Mariboru, Brnu in na Dunaju. Lani je stopil radi bolezní v pokoj ter se preselil za stalno v Ljubljano. Njegova soproga je znana pisateljica Pavlina Pajkova, rojena Dolja-

NOVE MAŠE NI BILO.

(Češki Beneš Třebyský, poslovenil Š. G.)

(Dalje).

In za časa tega župnika, v zadnjih njegovih letih, so se napravljali v Cvetnici pri Pleškovih za novo mašo. Toliko tednov so že krmili gosi, napravljali mlade pujske, ogledovali si kuretnino, in dva letošnja ovna nista mogla niti imeti boljših časov nego pri Pleškovih v ovčarni. In pitali so pa še posebej. V hiši so belili vse, kar se je le moglo pobeliti, tudi najbolj skrite hleve; urejevali so vežo, odstranjevali že izhojeni tlak ter ga nameščali z novim. Tudi vrata je dal gospodar nova narediti. Prav vse je imelo nekako slovesno podobo. In zdelo se je, da se tudi mahove plasti na strehí lesketajo letos nekako bolj čisto z baržunovim zelenilom, le bolj blede, podobno spomladi, ko solnce sveti s polnim žarom.

Pleškovo posestvo je šteló nad dvesto korcev posejanja. Koliko so imeli le lok (travnikov). Otavo so lahko kosili štirikrat na leto. In kake vrste! Tu so bile stare, prestare jablane in hruške, ali čim bolj stare, tem bolj rodovitne in okusne.

Jabolka ali hruške iz Pleškovega vrta je poznal človek pri prvi pokušnji, in ni trebalo, da bi bil ravno sladkosneden. Gospodarji na tedanjem posestvu so zelo skrbeli za sadjerejo in imeli so tudi bogato drevesnico pri vrtu.

Pleškovi so bili mej okolnimi kmeti pravi bogataši. Niti na roboto niso morali hoditi; vse so le plačali. A stalo jih je to lep denar, predno jih je oskrbnik — vsled ukaza grajščinskih uradov — izbrisal v svoji naprsni knjižici. Ali Pleško je dal rad, ker je imel. Tudi kdo drugi bi bil rad

plačal; ali ni imel. Kje pa tudi vzeti! Če ni bil gospodar dobro založen tedaj, ko mu je oče dal hišo, za časa tedanje vlade bi si ne bil nič prigospodaril.

Ali pri Pleškovih je bilo to drugače. Že ded sedanjega kmeta je prišel k polnim jaslim. Za to je takoj izplačal, da se je rešil robote, in Pleško je lahko segnil v skrinjo, obito z železom, s katero-koli roko in vselej bi bil prinesel celo pest srebrnjakov na dan.

Že nekoliko z njih rodú jih je hotelo biti »za gospoda«, ali nobenemu se to ni posrečilo. In kolikor daleč je segal ljudski spomin — skoro vsak je umrl mlad. Nekaterega niti v semenišču niso preoblekli, in že so mu peli drugovi: »de profundis«. Iz te okolice ni bil od predavno nikdo na višjih šolah rojen Pleškovih, in niti v drugih stanovih ni prišel nobeden kam dalje.

Ali Jerku se je to posrečilo. In že je imel v sosednji vasi slavnostni govor ob opasilu preteklega leta. In ljudje so prikimovali z glavo govoreč: »Ta pa zna! — Glejte si no! — Kdo bi bil pričakoval od Jerka! — Niti očij ne zapira, niti ne zarudeva, in kako se mu to lepo siplje iz ust«. Marsikdo je čakal, da vendar kaj pojecljá ali ta kakor bi se bil rodil na prižnici.

In ko so šli ljudje iz cerkve domov, so govorili:

»Ta bo gotovo še dekan!«

»Morda še korar...«

Ljudje mislijo pogosto preveč naglo v bodočnost in za to se tudi tako gosto motijo.

Nova maša se je bližala. Že so mislili: kako bodo trgali različno cvetje po travnikih, doma ga denejo v klet, da se ne posuši, in potem bodo vili vence iz njega, da bi mogli oviti vso hišo z njimi. V njem popeljejo prvo Jerka z vsemi gosti k oltarju! Družicam so že šivali belo obleko, napravljali in likali modre, dva prsta široke trakove, kupovali jim v mestu kitice (šopke) in vence za v lase. Iz

kova iz znane solkanske rodbine. Starejši sin je profesor v Ljubljani na učiteljsku. — Odličnemu pokojniku večni mir, preostali rodbini pa naše iskreno sožalje.

Pogreb je bil prav veličasten, kakor čitamo v ljubljanskih listih. Udeležila se ga je večina profesorjev, učiteljev, dijakov srednjih sol, učencev ljudskih sol: zastopnike so poslali še nekateri drugi gimnaziji. Med drugim mnogobrojnim občinstvom je bilo videti več poznatih literatov, odbor „Slov. pisat. društva“, več mestnih svetnikov, itd.

* **Ivan Nepomuk Glavina.** Včeraj dopoldne ob 9 $\frac{1}{2}$ je umrl po dolgi bolezni bivši tržaski škof Ivan Nep. Glavina, dobro znan kot plemenit in značajan visok cerkveni dostojanstvenik na Primorskem. Pokojnik je bil rojen v Borštu pri Trstu dne 13. apr. 1828. Dne 6. avg. 1882 je zasedel škofijsko stolico v Trstu, kjer je pastiroval do l. 1896., v katerem se je odtegnil radi slabega zdravja svojemu dostojanstvu.

Naj v miru počiva blagi pokojnik!

* **Kdo se drzne nam očitati nedoslednost?!** — „Prim. List“ je bil tisti, ki je delal grdo zgago ob zadnjih volitvah v deželni zbor. Priobčil je tudi imperinenten članek proti — čujte! — kandidaturi grofa Coroninija, — rohré: da njega pošten katoličan ne sme voliti, ker je izobčen iz cerkve, — in še drugih neumnostij.

Včeraj pa je ta poštenjak ponatisnil že nekajkrat zlorabljeno nekdanjo pohvalo „Soče“ na grofa Coroninija — in potem kriči: glejte jo, kar je pred časom hvalila, to zdaj graja! — No, zato pa „P. L.“ zdaj hvali, kar je prej grajal. Zamenile so se pač le uloge, kar je docela naravno: kajti kar „Soča“ graja, mora „P. L.“ hvaliti. — Da se je grof Coronini izpremenil, to dokazuje hvala „P. L.“, zato pa je le naravno, da ga „Soča“ ne more hvaliti!

* **Priporočilo.** — Poleg na novo otvorene prodajalnice „Krojaške zadruga“ v Gosposki ulici priporočamo občinstvu, zlasti kmečkemu ljudstvu, tudi staro manufakturno prodajalnico g. Jurija Moseta v Raštelu, kateri ima prvi slovenski napis na svoji prodajalnici izza najhujših naših časov v Gorici.

* **Ločitev zakona.** Anglež pride iz Londona v Pariz ter sreča prijatelja na potu, ki ga vpraša: Kako se ima tvoj prijatelj Smith? — Od žene se loči. — Kaj, ali se ne razumeta? — Prav dobro! — Kako torej? — Ona noče, da bi se še naprej imenovala Lady Smith (gospa Smith.)

* **597 španskih duhovnikov na Filipin** je mej 10.000 vjetniki, katere so izro-

čili Amerikani ondodnim vstašem in za katerih oprostenje ni storil ameriški general Otis še nikakega koraka. Vstaši so baje voljni izročiti jih, toda general jih ne vspreme na ladije. S to zadevo so se pečali te dni ameriški škofje na zborovanju v Washingtonu, ki se je pričelo 12. oktobra.

* **Deklica zaklala človeka.** — V Sarajevu je bila pred kratkim zanimiva obravnava. Pred sodnijo je stala mlada lepa deklica, katero je bil s silo speljal v gojzd Jovo Stica, malovreden človek, star nad 40 let. Deklico Milko Ninković je Stica onečastil, potem pa pri ognju, kateri je napravil, zaspal. Deklica ni vedela, kako bi se ga rešila, zato mu je vzela nož ter mu prerezala vrat. Sodnija je nesrečno deklo oprostilo popolnoma.

* **Italijanski delavec.** — Na Češkem, Moravskem in v Šleziji, kakor naznanjajo češki listi, dela pri gradbah železnic 5000 Italijanov. Ali bi ne mogli teh ljudij zameniti češki, hrvaški ali slovenski delavci, kateri si morajo iskati zaslužka izven Avstrije. Človeka boli srce, ko čuje, kako se morajo naši delavci seliti z rodnih tal, na katera prihajajo delat — tuje, katere država predpostavlja domačinom, ali jej ti tuji za to niti hvaležni niso!! V državnem zboru bi bil skrajni čas, spregovoriti o tem vprašanju ter isto tudi rešiti v prilog domačinom.

* **Rusčina kot prost predmet.** — V Ljubljani so ustanovili poseben tečaj za poduk v rusčini. Oglasilo se je med drugimi tudi 40 gimnazijskih dijakov, katerim pa se je prepovedalo, pohajati ta tečaj. Radi tega nameravajo v kranjskem dež. zboru predlagati, da se ima uvesti in vseh srednjih šolah na Kranjskem rusčina kot prost predmet.

* **Nesreča v Vrtojbi.** — Zadnjič smo poročali, da je bila v Vrtojbi nesreča ter da sta se zadušila dva mladeniča. Danes popolnujemo to vest tako, da tista dva nesrečnika sta: 28 letni Jan. Boštjančič in 13 letni Karol Gleščič. Pokopali so ju v nedeljo. Kakor se nam poroča je bil pogreb prav lep. Udeležilo se ga je mnogo občinstva in na pokopališču so zapeli pokojnima v slovo pesem-zalostinko.

* **Božjasten delavec.** — 33-letni Fran Kuret iz sv. Marije Magdalene spodnje je te dni v jutro, ko je v Žavlah tolkel kamenje za cesto, padel v jamo polno vode. Zagrabila ga je bila božjast. Ko so ga našli, je bil nesrečni človek že mrtev.

* **Prazna vera.** — V občini Krašova na južnem Ogorskem razsaja davica. Romunski kmetje so mislili, da strašni kužni

bolezni pridejo le tako do živega, da so izgrebli trideset mrličev, jih razkosali s sekirami ter zopet pokopali. Žandarmerija je zaprla šestnajst teh babjevernih kmetov.

* **Koperski dijaki imajo naslednikov.** — V Chatenois-u na Francoskem štrajkajo dečki narodne šole. Ravnatelju so izročili spomenico, podpisano od vseh učencev, v kateri zahtevajo, da se neki pomožni učitelj odpusti, da se zmanjša čas pouka od šest na štiri ure ter da se odpravijo kazni. Druga ne zahtevajo ničesar. Ako ravnatelj ugodi — skromnim željam njihovim — se hočejo milostno povrniti na solske klopi. Ne, dandanes ni več otrok!

* **Velik požar.** — Dne 5. t. m. zvečer je bil velik požar uničil 28 hiš mesteca Peisey. Škoda znaša okolo 50.000 frankov.

* **Iz Rumunije** nam piše slovenski drvar, ki toži, kako slabo se godi slovenskim drvarjem v Rumuniji. Židje so po večini podjetniki raznih del, in ti ljudje znajo izkoristiti vbogega delavca, da na konec odide s praznimi rokami in še skoro brez obleke proti domu. In zakaj, zakaj je to? Zato ker avstrijski delavci, posebno še slovenski, doma v Avstriji ne dobé dela, ker se povsod uriva le Lahe, vsled česar morajo domačini odhajati na tuje.

Take pritožbe čujemo dan na dan, Avstrija pa, se ne zgane v prilog svojim državljanom. Tudi „država neverjetnostij“!

* **Umobolen nadporočnik.** — V sredo zvečer je zavladala med gosti v „Lloydovi“ restavraciji v Ljubljani velika razburjenost. Pri neki mizi je sedel gost, ki je s svojim čudnim vedenjem zbujal pozornost drugih gostov. Kar naenkrat pa je ta vstal, začel zmerjati goste in lučati med nje kozarce.

To vedenje gosta pa je razjasnilo, da je znorel. Sedaj je bilo vprašanje, kako bi se norec ukrotil in izvabil iz gostilne, kajti nihče si ni upal iti nazaj v gostilniško sobo, kjer je sedel norec, držec v jedni roki nož, v drugi pa steklenico z vodo.

Telefoniralo se je po policijo, in prišli so štirje stražniki in policijski zdravnik dr. Illner.

Stražniki so planili v sobo in prijeli norca, kateri pa je še imel toliko časa, da je zagnal jednomu stražniku steklenico v glavo, nož pa je vrgel proti zdravniku.

Dali so ga v prisilno suktnjo in odpeljali v norišnico na Studanec. Norec je c. in kr. artilerijski nadporočnik J. L., kateri je bil že v norišnici pri Zagrebu in je od tamkaj baje ušel.

domačih cvetic bi taki niti ne mogli biti in vsaka je hotela prekositi drugo.

V tej vasi je beseda »nova maša« neizrekljivo uplivala na starce in starke, ki so bile z jedno nogo v grobu. Niso mogli pričakovati, kdaj pride oni. Še dandanes pravijo: Za novo mašo ne ščedi (varuj) obutve, naj bi si jo tudi raztrgal. In ljudje hodijo še zdaj več ur daleč, posebno pa iz oddaljenih hribovskih vasij, in to posebno zaradi novomašnikovega blagoslova.

In po vsej okolici nikdo ni pametoval kake nove maše, kaj pa še-le v cvetniški župniji!

Tudi župnik Škrjanec se je srčno veselil. Imel je Jerka rad. Ko je bil še kapelan na župniji, mu je ta stregel k maši; in pri očitni skušnji je znal Jerko Pleško tudi tedaj, kader je molčala vsa šola. Znal je odgovoriti tudi najbolj zamotanemu vprašanju. In že mu je hodilo na misel, kako bo govoril ob novi maši svojega učenca, kaka je naloga duhovnika, ki pride mej svoje rojake, da bi jih oplemenitil, omikal. Žetev je velika, ali malo izvoljenih delavcev, ki bi umeli besedo: »češki duhovnik«.... Bog varuj, da bi se širila po češki zemlji pustina, kjer potem ni cvetá; ali, če tudi je, vendar pa se kaže le goli trd osat popotnikovim očesom.... Župnik Škrjanec ni hodil po zložni in shojeni poti po deželnih homiletov (propovednikov). Njegovi poslušalci so znali češko kroniko že iz cerkve, in naj bi je tudi ne bili čitali pod dvojimi strehami. In ko so se vrnili domov, so jo vzeli, kjer so imeli to knjigo, z neizrekljivim spoštovanjem v roke, poljubljali jo ter pritiskali njene besede k svojim ustnicam. In bodoče nedelje niso mogli niti pričakati, da bi jim gospod župnik pokazali novo poglavje v novem nepričakovanem svitu ter pojasnil ob enem, kako lepo se to zлага z dotičnim evangelijem.

Župnik Škrjanec je pozdravljal v duhu ugodno priliko, ko mu bode možno, da pokaže tudi svojim sosedom

in sobratom prav nazorno, kje je treba najprej vložiti plug in prav krepko zgrabljati zemljo... In pripravil si je vzgled, ki morajo govoriti sami, katerih ni treba niti razlagati.... Nabralo se mu jih je toliko, da je bilo potlej težko odločiti se za te ali one.... Nisem pisal zastonj, da je župnik Škrjanec bral stare kronike na pokopališčni travi. Na grobéh se dá najlažje premišljevatí o minulih dnevih, škoda, da malokdo pomisli na to.

Župnik je šel včasih tudi k Pleškovic, dasi prej tega sploh ni delal. Ljudski jeziki so bili od nekdanj dvorezni, in Škrjanec je pregledal značaje celo do osrčja.

Pri Plešku je spomnil to in ono, ter se ponudil, da vse sam oskrbi v župnišču. Mati je nekoliko ugovarjala in zardevala; ali naposled se je dala pregovoriti. Kar je župnik Škrjanec komu ponudil, to mu je ponudil prav odkritosrčno, in niti s pogledom bi ne bil razodel, da te kdaj obžaluje.

III.

V soboto pred sv. Jakobom so se peljali Pleškovi sami v Prago, da bi videli na svoje oči, kako bodo posvečevali Jerka. Tudi nekoliko sosedov in sosedinj je šlo z njimi na pot. V Prago so se pripeljali na koleslju; na konjih se je oprava kar bliščala kot ogledalo. Pleško je kupil vse nalašč pri najboljšem jermenarju v mestu, in oba rjavca je bil tudi nedavno kupil za drag denar na trgu. Sam gospod grof je imel namerjeno na nje. Sosedo so sicer rekli Plešku, da jih je preplačal, ali kaj to! Kar hoče imeti milostna gospoda, to je že vredno, da se preplača. In Plešku ni bilo mar za dvajset trdnjakov (tolarjev).

Jerko je bil zdrav, sicer malo pobledele, kar pa ne more biti drugače. Toliko učenja, toliko mučenja — ni čudo! Pa saj se popravi v enem tednu, samo da pride v milo cvetniško dolino. Tej niso dali pred leti zastonj tega imena. (Dalje pride).

* **Delavce pri cesarju.** V soboto je vsprejel vladar v avdijenci mej drugimi tudi nekega delavca, kateri se mu je zahvalil za odlikovanje. Kakor poročajo iz Budimpešte, je končal cesar svoj govor z besedami: „Posebno me veseli, da imam priliko, osebno pohvaliti pridnega delavca. Želeti je, da bi se našlo vedno več delavcev, ki zaslužijo pohvalo in priznanje.“

* **Metulji prijatelji alkohola.** Dosedaj pač ne znani naravni skrivnosti je prišel te dni na sled naravoslovec J. W. Tutt v Londonu. Prišel je namreč do spoznanja, da metulji, in sicer le samci, zelo radi srkajo alkoholne cvetlične sokove. Ta učenjak je zaprl v neki prostor 12 metuljev samec in ravno toliko samic ter se je pri tem pokazalo, da so se sameci takoj spravili nad cvete, ki so imeli največ alkohola v sebi, mej tem ko so se samice zadovoljile z — roso. Poskusil je nadalje z različnimi likerji ter se prepričal, da tem najnovejšim alkoholikom najbolj ugaja pristni hrinjevec. Metulji so se kar zagnali na posamne kaplje in srkali tako dolgo, dokler se niso popolnoma opijanili. — Razna društva v varstvo živalij se neki že pečajo z načrtom zakona za metulje alkoholike.

* **Proračun za l. 1900.** V seji poslanske zbornice dne 8. t. m. je vodja finančnega ministerstva dr. Kniazolucki predložil državni proračun in investicijski preliminar za l. 1900.

Proračun je prvič sestavljen v kronah ter se drži pri tistih izdatkih, ki jih je plačati v zlatu, relacije, da je 42 gold. v zlatu toliko, ko 100 kron.

Skupna potreščina znaša po tem proračunu 1.585.403.933 K, pokritje pa 1.585.811.822 K, torej je čistega prebitka 407.889 K, za 528.193 K manj, kakor ga je izkazal proračun za l. 1899.

Za letos v proračun postavljena potreščina je za 64.830.347 K višja, kakor je bila lanska, oziroma če se od te svote odšteje prebitek na carinah, je narasla potreščina za 56.324.107 K.

Ta prirastek je povzročila v prvi vrsti regulacija plač tistih državnih uslužbencev, za katere ne velja zakon z dne 19. sept. 1898. Tako se rabi za plačo državnih železniških uslužbencev 5.120.000 K. več kakor prej, za plače državnih slug 8.000.000 K. več, za plače orožnikov 1.489.120 K. in za plače finančnih stražnikov 2.400.000 K. več kakor lani. K temu pa pride še svota 8.099.090 K, za katero se je vsled regulacije plač srednješolskih profesorjev povisal proračun naučnega ministerstva.

V primeri z letošnjim letom je pokritje za prihodnje leto določeno za 64.302.154 K. višje. Tak svota naj se dobi iz dosedanjih direktnih in indirektnih davkov, menda s tem, da se davčni vijak do skrajnosti navije.

Direktni davki morejo prihodnje leto nesti 12.905.800 K. več kakor letos. Samo osebna dohodarina mora nesti 46.200.000 K. za 5.160.000 K. več kakor letos.

Indirektni davki morajo prihodnje leto nesti 45.359.780 K. več kakor letos. Preračunjeno je, da samo novi davek na sladkor vrže 29.460.000 K. več ko doslej, sicer pa da bo nesel davek na pivo 76.640.000 K., davek na žganje 68.400.000 K., davek na sladkor 99.000.000 K., davek na petrolej 18.500.000 K., sol bo nesla 45.128.000 K., tobak bo nesel 209.826.200 K., kolki in pristojbine pa 150.430.000 K.

Zajedno z državnim proračunom je vlada predložila tudi investicijski preliminar za leto 1900. Potreščina znaša 67.829.400 K., pokritje 1.149.100 K. Primanjkljaj, ki znaša 66.680.300 K., se pokrije z izdajo 3½ oziroma 4 odstotne kronske rente.

Te številke nam dajejo dosti dobro in pregledno sliko ne samo položaja, v katerem se nahaja državno gospodarstvo, nego tudi splošnega ekonomičnega položaja v državi.

Proračun je aktiven. To je dejstvo, katero pride toliko bolj v poštev, ker so se potreščine zvišale za okroglih 56.000.000 kron. Vzlic tej večji potreščini bo izhajala država z dosedanjimi viri svojih dohodkov, ali vijak se močno nategne, da se pokrijejo novi izdatki. Vsi dohodki so višje preliminirani kakor doslej, tako visoko, da je še večje zvišanje nemogoče.

In vender tudi vsi ti dohodki ne bodo zadostovali. Avstrija žrtvuje sicer v gospodarske, kulturne in socialne namene tako malo, kakor nobena druga civilizovana država, a vzlic temu se bodo državni izdatki znamenito zvišali in sicer v vojne namene. V te namene morajo narodi krvaveti. Že za prihodnje zasedanje delegacij se obeta, da bo vojna uprava zahtevala kolosalno svoto za zboljšanje častniških plač, za nove topove in Bog si vedi za kaj še vse, tako da se bodo morali dobiti novi viri dohodkom.

A — kje? To je tisto veliko vprašanje na katero vodja finančnega ministerstva v svojem ekspezeju ni dal odgovora. Sedanjih bremen že ni možno zvišati, sicer se ljudstvo pod njimi zaduši, a da bi se davčna moč prebivalstva pomladila in povečala, zato v naši državi nimajo smisla.

Odpreti bi bilo vrata gospodarskemu napredku in omogočiti razvoj trgovine in obrtnosti, a kdo naj to pričakuje v naši reakcionarni policijski državi.

Po „Sl. N.“

„Ravnopravnost“ na pokopališču.

Na dan vseh mrtvih je mestni stražnik odtrgal v venca na nekem slovenskem grobu slovenske trakove, pustil pa je, da so na znanega goriškega „patrijota“ Favettija uvrstili trakove tako lepo, da je bilo prav očito videti italijansko trobojnico! — Ali ni imel prav Gregorčič, ko je pel, da enakosti, ravnopravnosti ni na grobeh, temveč le v grobi!

Nesreča. — V torek se je dogodila na potu od Ročinja do Kanala nesreča. G. Mlekuš in Bolca je bil poslal v Gorico 2 voza s praznimi posodami za vino. V prvi voz sta bila vprežena 2 konja, v drugi istotako, zadej pa za tem vozom je bil privezan 5. konj. Hlapcu, ki je imel drugi voz, se je zljubilo za Ročinjem iti v gostilno ter tam popivati. Konje je pustil zunaj, in nikoga ni bilo pri vozu. Hlapec je pil in pil, konji pa so odšli tako, da tega niso v krčmi opazili, ali pa morda celo niso hoteli. Konj, ki je bil privezan zadej, je začel divjati po cesti, se je odtrgal ter skočil ob cesti v vodo, kjer se je ubil. K sreči so še drugi ljudje ustavili voz brez voznika, povedali v Ročinju, kaj se je zgodilo, vsled česar je sedel drug voznik na voz ter se odpeljal v Gorico, kjer je povedal gospodarju g. Mlekušu, kaj se je zgodilo. Hlapec s prvim vozom je bil tačas že zdavnaj v mestu. Nezvestega hlapca, ki se je v pijanosti baje hotel umoriti, ko je izvedel, kaj je povzročil on s svojo skrajno malomarnostjo, so v Ročinju zaprli.

Naš deželni zbor in naš kardinal-nadžkof.

„Prim. list“ piše: „Ako bi pa naš kardinal-nadžkof onemogočil neudeležbo ali abstinenco, tedaj pa naj naši poslanci nastopijo z vso odločnostjo v deželnem zboru. In s tem bomo dokazali konečno vladi in Lahom: da smo tukaj in da brez nas ne sme in ne more nič, prav nič! In konečno bodo morali odnehati tudi Italijani, kakor so že do skrajne meje popustili slovenski zastopniki, samo da omogočijo delovanje deželnega zbora.“

Slično smo pisali že opetovano v „Soči“. Torej je „Pr. list“ v tem pogledu se postavil deloma na naše stališče. Ponavljamo le tukaj vprašanje: ali pa je sposobna naša deželnozborna delegacija v svoji sedanji sestavi za tak nastop? Odgovorili smo na to že zdavnaj, da ne! — Tudi dalje ne verjamemo, da bi „voditelj“ dr. Gregorčič dopustil storiti kaj proti kardinalu, ako bi bil navzoč v seji. In ako bi se v takem slučaju, ko bi najščof onemogočil neudeležbo slov. poslancev, nič ne zgodilo proti njemu, bi se Lah Slovincem v pest smejali, ker ropotanje proti njim bi bilo brez pomena, češ, kardinal je tu, seja je mogoča, Slovenci naj le ropotajo kolikor hočejo proti nam, saj lahko glasujemo in dosežemo, kar nam drago.

V takem slučaju bi tista „vsa odločnost“ nič ne izdala.

Zato pa smo tega mnenja, da tisti gospodje, ki to morejo in morajo, naj bi uplivali na pristojnem mestu ter kazali in učili, kako je z našimi toli zamotanimi razmerami v deželi. In če vse to nič ne izda, potem pa naj nastopi „vsa odločnost“, ki bodi naperjena proti vsem, katerim pritiče!

Iz Dolenje Trebuše. — Naprošeni smo priobčiti to izjavo: Podpisanca odobrujeta z navdušenjem postopanje „Soče“ proti „Gorici“ in Gregorčičevi stranki. Le tako naprej! Živio dr. Tuma!

Ant. Klemenčič, podžupan.

Janez Rijavec, obč. odbornik.

Tečaj za učenje stenografije priredi v najbližjih dneh „Trg. obrt. pospeš. društvo“ na željo mnogobrojnih interesentov. Pojasnila daje in priglasitve vsprejema tajnik trg. obrt. društva v uradnih urah v pisarni: Gosposka ulica št. 7. I. nadstropje.

„Accenti barbari“. — Tako imenujejo ustanovitelji novega italijanskega lista slovenski jezik, ki se razlega po ulicah v Gorici. Naše besede so jim barbarske-„accenti barbari“! In pod take besede denejo svoje ime moške kakor dr. Egger, dr. Gollob, dr. Češčut, dr. Marani, Pinavčič, trgovec Venuti itd., ki živé ponajveč le od slov. grošev. Ti „accenti barbari“ žalijo njihova ušesa, kadar jih slišijo na ulicah v mestu. Kako pa je takrat, kadar se vozi dr. Egger po Soški dolini proti Tolminu, ali mu takrat slovenski zvoki tudi žalijo ušesa, ali mu cvenk slovenskega denarja tudi napravlja neprijetnosti po ušesih — „accenti barbari“?

Kaj pa dr. Češčut, Golob, Pinavčič (sami „pristni“ potomci Romula in Rema) Marani, itd., ali jim je takrat, ko jih obiše slovenski kmet, njegova govorica tudi „accenti barbari“? Ali glej! Ti ultraitalijanski gospodje se v govoru s kmetom tudi sami poslužujejo njegove govorice, in iz plemenitih italijanskih ust doné v svet — „accenti barbari“! — In ko bi ne bilo priložnosti več govoriti slovenski, ko bi ne bilo slovenskega kmeta v laško pisarno, — kaj bi bilo?

Razmišljajte o tem vsi tisti, ki zahajate k tistim laškim odvetnikom, ki izdajajo okrožnice, v katerih na infamen način žalijo naš jezik, — razmišljajte, razmišljajte. — Pa pride čas, ko se bo še marsikateremu teh ultra-Italijanov v praznih svojih pisarnah zdehalo in kolcalo po — „accenti barbari“!

„Za vsakim plotom“ dobé slavni „Goričani“ take narodne delavce, takó vsestranski podkovane in delavne, kakor je dr. Tuma. — Taka izjava dokazuje, kakó daleč je te ljudi že udarila slepota strasti in sovraštvo. Moške kakor Tuma so redko sejani, za vsakim plotom pa se dobé ljudje, kakoršnih vidimo na prvaskih sedežih v „Goričanskih“ vrstah.

„Centralna posojilnica.“ — Na tak članek v „Gorici“ odgovorimo s posebno razpravo, ki dokaže z avratne namene „Goričanske“ gospode in pa hinavščino članka v „Gorici“. Pravila dokazujejo, da to ni nikaka centralna posojilnica, kar vsled takih pravil niti ne more biti, pač pa čisto navadna kmečka posojilnica. — Ako je res to, kar hoče dati razumeti „Gorica“ zdaj, ko je došel odpor celó od nepričakovanih strani, potem ustanovitelji niso bili niti toliko sposobni, da bi znali prirediti pravila za centralno posojilnico; in ako niti tega niso znali, potem naj gredó česen sadit in ne ustanavljat denarne zavode v nesrečo naroda. Čitatelje opozarjamo na našo stvarno razpravo, — da bodo videli, kakó daleč je že dospela strankarska strast.

Izpred sodišča. — V četrtek je bila pred kazenskim sodnikom prve stopnje obravnava proti notarju g. dr. Kotniku v Tolminu (zdaj v Komnu), ker je udaril dvakrat s palico sodnika g. Primožiča na javnem sprehajališču. Obravnava je bila kratka. Dr. Kotnik je bil obsojen na 140 gld. globe in stroške.

„Corriere“ zopet hudomušno priobčuje prevode iz „Primorca“ in „Gorice“; prevodi so vedno enako slabi. — Posebno pa se norčuje z bedasto trditvijo dopisnika v „Agramer Tagblattu“, da dr. Tuma kuje na tihem načrte v društvu z — Italijani. Take norosti kaj rad siri dr. Rojic; njemu je kaj takega podobno. Kdorkoli se pride zdraviti k njemu, ga mori s svojimi polit. neslanostimi. Kdor nima prav trdnih živcev, gre od njega bolj bolan nego je prišel.

Tiskovna pravda proti „Corrieru“ pred dunajsko poroto je bila četrtak — o dložen a. Skušalo se je na vse načine, da bi se stranki poravnali, a tožitelji so baje preveč zahtevali. Naposled so se udali v toliko, da se je obravnava prelozila; do prihodnje obravnave se spor najbrže poravna zasebnim potom.

Nov italijanski list. — Italijani, ki so si postavili nalogo, ustanoviti v Gorici nov list, razpošiljajo okrožnico, v kateri povedo marsikaj. V njej pravijo, da med tem, ko gledajo Italijani mirno, obdržati se na posesti svojih očetov, se usiljuje med nje tuj živelj (elemento straniero), ki se razširja, množi, kar pomeni nevarnost Italijanom. Z naklonjenostjo od zgoraj si je ta živelj pridobil pota v javne urade, šole, cerkve, vsposodbuja ga časnikarstvo (una stampa iniquamente aggressiva), in današnji dan v Gorici že ni mogoče dobiti več ulice, po kateri bi ti ne doneli na ušesa barbarski glasovi (accenti barbari) ter bi ti slovenski napisi ne žalili pogleda. Proti temu je potreba energične reakcije. Zato ustanavljajo Italijani nov list, ki se bo najradikalnejše bavil z vsemi potrebnimi vprašanji; izhajal bo po trikrat na teden. V to svrhu potrebujejo 300 akcij po 10 gld. Zanimiv je konec okrožnice, ki pravi kar naravnost: Ali se rešimo sedaj, ali pa nikoli.

Pod okrožnico so podpisani med drugimi tudi: Bombig, dr. Češcut, dr. Egger, de Finetti, dr. Golob, dr. Marani, Marzini, conte Panigai, dr. Pinavčič, dr. Venier, Gius. Venuti, dr. Verzegnassi ter deželnega glavarja sin Mario dr. pl. Pajer.

Med njimi ni nobenega žida, torej je list kolikor toliko ustanovljen tudi proti židovskemu „Corrieru“, s katerim goriski Italijani v zadnjem času niso več zadovoljni, ker jim je menda premalo radikalen.

Iz gorenjih imen je soditi, da stranka dež. glavarja dr. Pajerja si ustanavlja svoj list. Med njimi so najboljši Pajerjevi pristaši; on sam sicer ni podpisan, — pač pa njegov sin dr. Mario.

Imeli bomo torej na časnikarskem polju v Primorju novega bržobzirnega sovražnika, ki pojde proti Slovencem do skrajnosti. No, mi se ga ne bojimo temveč bomo le še bolj pozorni in tudi brezobzirni nasproti laškim spletkarjem v deželi, pa naj stojé za njim vsi prvi radikalni Italijani na Goriškem z dež. glavarjem vred, in oprimemo se še tesneje baš njihovega gesla: „O ci salviamo ora, o mai!“

Ukradene zasluge. — Proglas „Sloge“, ki nasteva „zasluge“ grofa Coroninija, za kar naj bi mu došle zaupnice vseh naših občin, je naravnost drzna zaušnica resnici....

Ta proglas hoče natresti cukerečka na vse strani in pridobiti za grofa C. vso deželo in vse stanove. — Zadnjič smo že povedali, da pripisuje grofu C. zaslugo, da vlada postavi čez Sočo pri Barki most, ki bo stal nad 300.000 gld. „Goričani“ so se hoteli polaskati s tem jednemu delu Bricev, ki bodo tudi rabili oni most. — Resnica pa je, da so se vsi Lahji že dolgo časa poganjali za ta most, kateri bo potreben posebno radi bodočega furlanskega tramvaja. Vlada je most dovolila — Lahom, ker so bili ves čas „tako pridni“. Grof Coronini je pri tem nedolžen....

Ob državni meji so projektovane ceste za okroglih 240.000 gld. Država hoče prispevati 80%, dasi bi ne bilo nič napačnega, ako bi dala vse. Teh 80% pa je vlada dovolila vsled temeljitega poročila in zahteve deželnega odbora, kajti voljna je bila dati le 60%. Tudi to zaslugo je „Sloga“ prišla Coroniniju na hrbet, dasi je na njej nedolžen.

Tudi učiteljstvu se je „Sloga“ polaskala, češ, da je Coronini stavil pri pogajanju z Italijani pogoj glede zboljšanja učiteljskih plač. — Resnica pa je, da se je grof Coronini še meseca junija hudoval na dr. Tumo, ki je predlagal, naj bi se ob pogajanjih z Italijani naglašala zajedno z deželnim šol. zalogom tudi potreba: ugoditi opravičenim zahtevam učiteljstva.

Coronini je rekel: Ako bi mi Slovenci poleg šol. zaloga zahtevali še rešitev učitelj.

vprašanja, bi Italijani skakali „meterhoch“ (meter visoko) od jeze, in Slovenci bi si pogajanja le pokvarili in ne dosegli niti šol. zaloga. V takem predlogu dr. Tume je grof C. videl le intrige dr. T.... In glejte: danes „Sloga“ naglašá tudi v tem vprašanju zasluge grofa C.! — Ako se je C. dotaknil v zadnjih slov. postulatih tudi učit. vprašanja, tu ne pride v poštev, ker to niso bila nikaka pogajanja več, marveč oni nesrečno skrpani postulatí so bili namenjeni le „skozi okno“ za naše dobrodušne volilce, v resnici pa so zaprli Slovencem pot v deželni zbor, nasproti vladi pa so nas popolnoma diskreditovali in osmesili.

In takó je hotela „Sloga“, oziroma spisatelj famoznega oklica, dr. Gregorčič, natresti cukerečka na vse strani, pripisovaje grofu C. zasluge, o katerih nikdar niti sanjal ni. — In vendar se dobé ljudje, ki bodo — verjeli.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — 9. t. m. so nadaljevali razpravo o odpravi, oziroma reviziji § 14. — Gledé odprave častniškega in koledarskega koleka se bo obravnalo v kratkem; upati je, da se sprejme politični zakon že prihodnji teden ter da stopi v veljavo dne 1. jan. 1900.

Predlog Daszynskega, da se odpravi § 14., je bil odklonjen. Zanj je glasoval 167 poslancev, proti pa 110; dvetretinjske večine ni bilo.

Načelnikom časnikarskega odseka je bil izvoljen Dzieduszycki, poročevalcem za odpravo koleka Sokolowski. — V seji dne 8. t. m. je predložila vlada budgetni provizorij za 4. mesec in normalni budget za l. 1900. Budget je obrazložil vodja finančnega ministerstva v daljšem govoru. Med drugim se nahaja v proračuna, ki izkazuje prebitka 407.000 k. 80.000 k. za ljudsko štetje, 152.000 k. za regulacijo Save 40.000 k. za poslopje drž. gimnazija v Ljubljani itd. Specijalni proračuni niso bili predloženi. Potem se je začela razprava o odgovoru ministra Körberja na interpelacijo gledé izgredov na Moravskem, Dr. Žáček je pojasnjeval točno razne dogodke povdarjal, da ministrove besede ne odgovarjajo resnici, ker politična oblastva baš so kriva izgredov.

Pred to razpravo je hotel levičar Kaiser imeti takojšnjo razpravo odpravi častniškega koleka, ali desnica je odklonila njegov predlog, češ, da v tem vprašanju ima odločevati že ona kot večina, kedaj da pride predlog v razpravo.

Socialist Berner je rekel, da demonstracije so bile antisemitskega značaja; na Moravskem in Češkem da obstoji mogočno antisemitsko gibanje.

Proračun za l. 1900 kaže skupnih izdatkov 1.585.403.933 k. in skupnih dohodkov 1.585.811.822 k., torej višek dohodkov za 407.889 k.

Parlamentarna komisija za revizijo § 14. je izbrala bar. Dipaulija predsednikom, Funkeja in Pietaka pa podpredsednikom. — V seji dne 9. t. m. je naznanil predsednik, da Afred grof Coronini je odložil svoj mandat.

Zborovanje avstrijskega učiteljstva. Dne 1. t. m. je zborovalo avstrijsko učiteljstvo na Dunaju v prav znatnem številu; bilo je prišlo nad 3000 učiteljev iz vseh kronovin države, izvzemiš Istro, Tirolsko in Bukovino. Schreiter je poročal o gmotnem stanju avstrijskega učiteljstva; govorili so še drugi. Zavezo slov. učit. društev je zastopal ljubljanski učitelj g. Gangl. Sprejeli so resolucijo, da se ima spremeniti § 55. l. drž. šol. zak. od 14. maja 1869. tako, da bodo prejemki učiteljstva jednaki prejemkom drž. uradnikov zadnjih 4 plačilnih razredov, in da mora država 33% prispevati k stroškom, katere imajo dežele za šolstvo. Resolucija je bila sprejeta z velikim navdušenjem.

Drugi dan je bila učiteljska deputacija pri naučnem ministru, ki jim je obljubil svojo podporo. Učiteljstvo je velevažen stan; zato želimo tudi mi, da bi se učiteljsko vprašanje rešilo skoro ugodno, posebno še tam, kjer so učiteljske razmere naravnost neznosne kakor n. pr. v naši deželi.

Mej Nemčijo in Anglijo se je sklenila pogodba, vsled katere pripadejo Nemčiji vsi samoaški otoki razven jednega. Pogodbo odobri še ameriška vlada.

Vojna Anglije s Transvalom. Buri obstreljujejo kraj Colenso sedaj, ko so zasedli brez odpora Colesberg. Pri Ladysmithu je bil dne 2. t. m. zopet boj. Praviio, da Angleži nimajo velikih škod. Dne 30. pr. m. pri Ladysmithu je padlo 54 mož; 279 je ranjenih, pogrešajo ji pa 484. — Pri Betuliji na južni meji Oranski je zbranih 4000 Burov. — Vojaski krogi v Londonu gledé na sedanjo pozicijo angleške vojske v Afriki nasvetujejo, naj general Buller skuša naskočiti od zapadne strani Oranje-republiko, ker od tam bi najložje prisilil Bure, da se udajo. — Buri oblegajo Kimberley. Na pomoč jim je prihitelo 15000 mož. V Debiru se jim je posrečilo raztreliti skladišče, ki je bilo polno dinamita. — General Buller zatrjuje, da angleške pozicije pri Ladysmithu so tako trdne, da bi stalo Bure veliko truda, predno jih vzemo. — O bitki pri Ladysmithu pravijo poročila, da Angleže so rešili pomorski vojaki iz Powerfala, kateri so razgnali Bure. Če bi teh ne bilo na pomoč, bi bil Ladysmith izgubljen za Angleže. Angleška poročila trde, da pri Ladysmithu so zmagali Angleži ter ujeli 2000 Burov. — Pri Mafekingu baje so bili Buri od Angležev odbiti, da so morali bežati na vse strani.

Po glasovih iz južne Afrike morejo Buri še dolgo časa nadaljevati vojno, tako, da se je Angleži naveličajo poprej.

Produkcija piva v Avstro-Ogerski. — 1. Plzen (mestna piv.) 512.400 hl. na leto, 2. Smichov, akc. 401.500, 3. Steinbruch (Dreher) 353.444 hl. 4. Steinfeld, br. Reinighaus 297.000 hl. 5. Plzen akc. 166.400 hl. 6. Steinbruch, akc. 246. 240 hl. 7. Prva brnska akc. pivovarna 227.130 hl. 9. Okočim (pl. Goetz) 190.992 hl. 10. Göss aks. 156.275 hl. 11. Protivin, knez Schwarzenberg. 138.264 hl. itd.

O nadvojvodinji Štefaniji se še vedno ne ve pozitivno, ali se omoži ali ne. Jedni listi pravijo, da se je udala prigovarjanju starišev in cesarja ter da se ne omoži, drugi pa trde, da bo poroka koncem tega meseca. Cesar je bil sprejel v avdijenci tudi grofa Lonlaya. — Hčerka njena Elizabeta se zaroči s vojvodo Ulrikom Württembergim meseca januarja 1900, kakor poročajo listi. Sploh pa to poročila o teh rečeh tako zmedena, da ni mogoče povedati, kaj je res. — Štefanija postane baje prva nadvojvodinja na avstrijskem dvoru. V poslednjem času ne občuje z nikomur.

Govorilo se je dalje mnogo o poroki prestolonaslednika Frana Ferdinanda z grofico Chotekovo. Vesti se je oporekalo, sedaj pa se čuje celo, da Fran Ferdinand se je že poročil!

Raznoterosti. — Kardinal dr. Missia je na Dunaju, kjer prisostvuje skofovski konferenci. — Južna železnica je znižala cene za vožnjo v 3. razredu za take nesrečnike, ki se peljejo v zavod zoper steklino na Dunaj, za 50%. — Mestna straža v Trstu nosi od početka tega meseca dalje uniformo italijanskih bersaglierjev, kakor da bi Trst že stal v Italiji. — Pri Hajdinu blizu Ptuja na Štajerskem so našli mnogo rimskih zgradb in spomenikov, katere so odkopali. — Na Češko je odpotovalo 60 orožnikov s Štajerskega in 40 s Koroškega, menda v obran izgredov, katere še pričakujejo. — Na Reki so bili v tork izgredi proti samomadjarskim napisom na tramwaju. Morali so ustaviti promet, ker množica ni pustila vozov naprej. Red je napravilo redarstvo. — Zjed. severo ameriške države so se od ustanovitve do sedaj razširile za celih 2.845.750 kvadr. milj. Vsa republika meri 3.845.515 kvad. milj. — Srski kralj Aleksander na Dunaju ni bil sprejet od našega cesarja v avdijenco. Zdaj pa službeni list v Belemgradu naznanja, da se to zgodi dne 29. t. m. — Ruski car je došel dne 8. t. m. v Berlin. Sprejel ga je nemški cesar na postaji ter se odpeljal z njim v novo palačo. — Mestni vodovod v Ljubljani ima za l. 1900. proračunjenih dohodkov za 67.440 gld in izdatkov za 57.600 gld. 44 kr. — V Belgiji so prepo-

vedali abbé-ju Daeusu, voditelju krščanskih demokratov, kateri je ostro zastopal občno volilno pravico, nositi duhovensko oblačilo. Vzrok tega: Daeus se je baje protivil v politiki cerkveni avtoriteti. — Na Švicarskem so se te dni dovršile volitve za narodni svet. Izvoljena večina radikalno-demokratična. Socijalistični delavski kandidatje so izvoljeni 4, pri ožjih volitvah so propadli trije. — Mej nemške šoviniste je zašel i zaameniti ljudski pisatelj Peter Rosegger. Izdal je proglas, da naj vsak Nемеc da 1/10 svojega imetka na žrtvenih tlačenih Nemcev.

Društvene vesti.

„Goriška ljudska posojilnica“ naznaja, da od današnjega dne, t. j. 11. nov., dalje posluje v novih prostorih v „Gosposki ulici“ št. 7., I. nadstropje.

Pri tej priliki naj omenimo, da je posojilnica prav lepó priredila in olepšala to svojo drugo hišo v Gosposki ulici. Njeni prostori v I. nadstropju so krasni, prav dostojni tega našega prvega in najmočnejšega denarnega zavoda v deželi. Goriški Slovenci smo prišli, hvala Bogu, vendar že takó daleč, da tudi na zunaj lahko nekaj pokažemo. „Goriška ljudska posojilnica“ pod Tumovim vodstvom se je povzpela skoro iz nič do take lepe višine; kupila je že tri hiše in je omogočila „Šolski Dom“: v svoje hiše pa je spravila celo vrsto narodnih strank, da imajo v njih varno zatočišče. Tudi izborne kupčije je naredila. Za Baumano vo hišo bi prejeli lahko danes 5000 glđ. več, ako bi jo le hotela prodati, pa je ne! — Tudi „Trgovsko-obrtna zadruga“ pojde lahko kmalu po posojilničnem vzgledu; v takem delu je — naše prihodnost.

Trgovsko in obrtno društvo za Goriško bo imelo danes zvečer ob 8. uri ustanovni shod v prostorih „Trgovsko obrtne zadruge“. Dnevni red: Volitev odbora po § 6. pravil. — Vstop imajo le člani, ki so že pristopili. V teku meseca se skliče shod za Gorico in okolico. — V nedeljo popoldne bosta v Kanalu in v Sezani zaupna shoda trgovcev in obrtnikov; zunaj teh se lahko udeležijo tisti rodoljubi, ki bi radi postali podporni ali ustanovni udje in se pravočasno oglašajo za vstopnino.

„Trgovsko - obrtno pospeševalno društvo v Gorici“ objavlja: Vsled sklepa „Trg. obrt. društva v Gorici“, da se osnujejo trg. obrtni večeri (trg. obrt. večerni tečaj), kjer se bode poučevalo v praktičnem knjigovodstvu, korespondenci, trgovskem in meničnem pravu ter v osnovnih juridičnih naukih, vabimo Vas, da se udeležite le-te za vas prekoristne ustanove. — Prvi večer je bil v torek, dne 7. nov. in drugi večeraj v prostorih „Trgovsko-obrtna zadruga“. Ostali večeri pak se bodo najbrže vršili v „Šolskem domu“, čegar sl. predsedstvo je že naproseno; dvoma ni, da se ne bi odzvalo naši prošnji ter nam prepustilo za ta večerni tečaj svojih ev. „Šolskega domu“ prostorov. — Pristop: člani „Trg. obrt. zadruge“ in „Trg. obrt. posp. društva“.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda „Pivka“ v Št. Petru na Krasu vabi v nedeljo dne 19. novembra 1899. na občni zbor ob 4. ure popoldne v prostorih g. Ivana Korošca v Št. Petru. Vspored: 1. Prvomesnikovo nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Volitev novega odbora in sicer predsednika, podpredsednika, blagajnika, tajnika in dveh namestnikov. 6. Razni predlogi. K obilni udeležbi vabi odbor. Vstop dovoljen vsakemu.

„Kmetstvo bralno društvo“ v Biljah priredi v nedeljo, dne 12. t. m. društveni ples v dvorani gosp. Otona Soler. Začetek točno ob 3 $\frac{1}{2}$ pop. ; vstopnina 1 glđ. K obilni udeležbi uljudno vabi — odbor.

Odbor akad.-teh. društva „Triglav“ v Gradcu za zimski tečaj 99/00 voljen na občnem zboru dne 20. pr. m. se je sestavil nastopno:

Predsednik: iur. Rasto Pustoslemšek podpredsednik: med. Albin Jesih. Tajnik: med. Branko Žizek. Blagajnik: iur. Vladimir

Sernec. Knjižničar: phil. Zvonimir Majžer. Gospodar: iur. Rudolf Sark. Odb. nam: iur. Otmar Golob. Revizorja: iur. Dragotin Podgornik. iur. Fran Ratej. Častni sod: iur. Pantz pl. Anton, iur. Ljudevit Brence iur. Miloš Vehovar, med. Vinko Hudelist, phil. Davorin Majcen

Zveza slovenskih posojilnic vabi na redni občni zbor, kateri se bode vršil v četrtek, 16. novembra 1899. ob 10. uri predpoldne v Narodnem domu v Celju. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika oz. revizorja. 3. Odobritev letnega računa. 4. Predruženje pravil. 5. Razgovor o gospodarski organizaciji na Slovenskem. 6. Volitev odbora. 7. Slučajnosti. — Opomba: Po § 11. društvenih pravil se smejo udeleževati občnih zborov pooblaščenici v „Zvezi“ stoječih posojilnic, pa tudi vsak zadržnik takšnih posojilnic.

Poročilo ravnateljstva „Trgovsko-obrtna zadruga“ v Gorici z neomejenim jamstvom za opravljeni mesec oktober 1899.

1. Število zadržnikov dne 1. oktobra 1899.	1371
Naraslo tekom meseca za	22
Padlo tekom meseca	—
Štev. zadržnikov dne 1. nov. 1899. je znašalo 1393	
2. Število deležev dne 1. okt.	2634
Priraslo deležev tekom meseca	48
Odpadlo	—
Število deležev dne 1. nov. znašalo je	2682
3. Svota vplačanih deležev do 1. okt.	189312.36
„ izplačanih „ tekom meseca	11829.—
Svota vplačanih deležev dne 1. nov.	201141.36
Svota podpisanih deležev po 300 kron dne 1. nov.	804600.—
4. Predujmov je bilo izplačanih do 1. okt.	531810.42
Priraslo tekom meseca	41208.—
Odplačalo	16150.94
Stanje predujmov dne 1. nov.	556867.48
5. Dopolnilni zaklad je znašal 1. okt.	37877.78
Tekom meseca se je doplačalo	3267.37
Stanje dopolnilnega zaklada dne 1. nov.	40940.14
6. Do konca meseca prosilo je 1656 prositeljev za predujme v znesku	976905.72
Dovolilo se je v znesku	805317.12
Izplačalo	693042.88
7. Hranilne vloge so znašale dne 1. okt.	266713.26
Vložilo se je tekom meseca	8160.30
Izplačalo	17848.—
Stanje hranilnih vlog dne 1. nov.	257025.56
v — knjižicah povprek po — kr. — vin.	—
8. Gotovine dne 1. okt.	8303.34
Svota prejemkov tekom meseca	94503.68
izdatkov	97544.55
Saldo dne 1. nov. in pri poštni hran.	5265.47
9. Denarnega prometa blagajnice od dne 1. okt. do 1. nov.	192045.23
Hranilne vloge se obrestujejo po 4 $\frac{1}{2}$ % — Predujmi se vračajo v enem ali večtedenskih obrokih z obrestmi vred po dogovoru. Posojila na krajši čas na menjico se obrestujejo po dogovoru. — Seja ravnatelj je vsak ponedeljek ob šestih uri zvečer. — Uradne ure so od 9. do 12. dopoldne in od 3 do 4. popoldne vsaki dan.	

Razgled po slovanskem svetu.

O ljudskem štetju. — Na shodu pol. društva „Edinost“ dne 29. pr. m. v Škedenju je govoril o ljudskem štetju g. dr. Gregorin med drugim tudi to-le:

„Ljudsko štetje bi se moralo vršiti povsem objektivno, brez vsakega strankarskega namena. Moralo bi imeti jedini ta namen, da seštejejo, koliko ljudij je. Podatki naj bi bili kolikor možno natančni. Kolikor možno pravim, kajti absolutne, popolne natančnosti seveda ni smeti zahtevati. Ako bi se vršilo tako, moral bi biti rezultat jedino ta, da večina v tej državi so Slovani. Ali prav to je, česar noče naš avstrijski zistem, ker se menda preveč boji nemškega Miheljna in (Klici: Garibaldi) Ploskanje in odobravanje.“

Mesto da je bilo ljudsko štetje operat v znanstvene, koristne svrhe, mesto da bi le zapisovali od vasi do vasi, vestno in točno po izpovedbah, pa pretvarjajo ta način v — boj, kakor da ne bi že imeli dovolj družih bojov. (Odobranje).

Ljudsko štetje ima torej politični pomen in s tem je tudi rečeno, kako važno je za nas.

Ljudsko štetje se vrši, v zmislu dogovorov, po vseh državah istočasno. Prvikrat se je vršilo po stanju 31. decembra l. 1869., drugikrat po stanju 31. decembra l. 1880., potem po stanju 31. decembra l. 1890. Ljudsko štetje služi tudi v konstatiranje narod-

nosti. Zistem pa si je izumil sredstvo, katero moram naravnost imenovati hinavsko, da naše število skrči vsaj na papirju, ako ga že ne more v resnici. To sredstvo je takomenovani občevalni jezik. Občevalni jezik pa je vse kaj drugega, nego narodnost. Občevalni jezik je tisti, katerega se kdo poslužuje v življenju. Ker se pa povsodi in mnogim ljudem tako godi, da so po razmerah prisiljeni često posluževati se jezika, ki ni njih materini jezik, je vendar jasno, da pri takih ljudeh občevalni jezik ni isto kakor narodnost. Mnogi govore v svojih službah in trgovinah drug jezik, a so sicer najbolji narodnjaki, ki bi slovesno protestovali, ako bi jih hoteli šteti za Neslovence. Nevarnost pa je, kjer gre za nezavedne ljudi. Pri teh baš hočejo nasprotniki lovit v kalni vodi, izrabljaje razliko mej občevalnim jezikom in narodnostjo. S povpraševanjem o občevalnem jeziku zatajujejo slovenske duše. Povpraševanje po občevalnem jeziku bi bilo morda pravilno in koristno, ako bi ob enem povpraševali tudi po narodnosti. Ali to se ne godi tako, marveč vprašujejo le po občevalnem jeziku.

Iste besede veljajo tudi za naše razmere. — O ljudskem štetju napišemo o priliki poseben članek.

Pri volitvi v okraj. zastop celjski na Štajerskem so zmagali Slovenci s 40 glasovi proti 19. Ljudstvo je radi tega nautušeno. Čestitamo zavednim volilcem.

Praznik sv. Cirila in Metoda v Dalmaciji bodo po novi odredbi sv. kongregacije v Rimu obhajali dne 5. julija vsak. l. „sub ritu duplici majori“; praznik sv. Zaharije pride na dan 9. jul.

Svoboda tiska v Dalmaciji. — V poslednjem času kaj pridno plenijo v Dalmaciji liste, zlasti hrvatske. „Jedinstvo“, „Nar. list“, „Dubrovnik“ itd. imajo skoro v vsaki številki zaplenjene cele vrste, in navadno prav nič nevarne vsebine, da celó od drugod prenešene vesti niso varne pred zaplenbo.

Znano je, da svoj čas so se bili dvignili vsi dalmatinski listi proti tako pogostemu zaplenjevanju, ali pomagalo ni nič, ker praksa drž. pravdnitstva je ostala ista.

No, tudi pri nas na Goriškem bi večsih znali zapeti kako tako slično pesem.

Demonstracije na Češkem se nadaljujejo. V Češkem Brodu je prišlo radi nemškega zglaševanja pri kontrolnih shodih do izgrediv. Po mestu so viseli lepaki z napisi. Oglašujte se z „zdě“! Na shodu se je 6 uglednih meščanov oglasilo po češko, vsled česar so jih aretovali. Prišlo je do izgrediv, in morali so med razburjeno množico poseči vojaki.

Vesela novost iz Češke! — „Čas“, imenitni tednik realistov, začne ob novem letu izhajati kakor dnevnik. Vidi se, da so realisti sprevideli, da je že čas organizirati se politično. Uredništvo bode zloženo iz sledečih gospodov: dr. Herben, prof. dr. T. G. Massaryk, I. I. Langner, dr. I. Gruber. (za red. narodogospodarskega dela) pesnik Machar za rubriko felton in literaturo in dr. Laichter. Za sotrudnike se je priglasilo še nekoliko izvrstnih sil, katerih imena se povedati še ne smejo. — Prav veseli nas ta novost. Veliko sreče želimo realistom, kateri so jedini zmožni, da zavzamejo vodstvo naroda češkega. O tem bomo še pisali.

Die Bosniaken kommen! Koračnica, zložil Ed. Wagnes, kapelnik pri bos. herceg. peš. polku št. 2. Stane za pianoforte k 1.50. Dalje 4er Bosniaken Marsch, zložil Hans Pavlis; stane za klavir k. 1.50 Ta dve koračnici sta izšli v znani zložbi muzikalij na Dunaju, Otto Maas, VI/2, Mariahilferstrasse 91. Obedvé deli sta lepi in služita povsem svojem namenu.

Narodno gospodarstvo.

Česa našim trgovcem in obrtnikom še posebno nedostaja?

Marsikdo se bo nasmehnil, češ: kako vprašanje! Nedostaja našim trgovcem in obrtnikom mnogo, prav mnogo!

Prav rad verjamen. No, vendar pa hočem spregovoriti nekoliko besed o nečem, česar naši trgovci in obrtniki nimajo, in česar tudi ne štejejo mej nedostatke svoje. Kaj je neki to?

Pri nas na Slovenskem običajno sinovi premožnih starišev-obrtnikov, trgovcev, ki so si skoro brez kapitala pridobili pri praktičnem delu tekom časa značnega blagostanja, zapuščajo, vedeni po bedastem, neumnem predsodku, očetovo zanimanje (trgovino, obrt, itd.) ter razmnožujejo — prečesto brez vsake nadarjenosti — že ogromno armado kruhoborne inteligencije. Naši obrtniki in trgovci nimajo onega stanovskega ponosa, kateri zaleti v tem, da hočejo stariši v potomcu svojem imeti i nadaljevalca svoje obrti ali trgovine. Pri nas Slovenci je v obrti in trgovini navadno samo jedna generacija gotovega rodu, ki je delavna. Povspeli se je oče krepko na noge kot pošten obrtnik in trgovec — sin že ne sme razmnoževati očetovega imetka, postane ali kak uradnik, advokat, zdravnik itd. Sinovi naših protivnikov Nemcev pa delajo drugače, česar seveda posreden ali neposreden vzrok so njihovi očetje. Najprvo se izučijo v elementarnih, trgovskih ali višjih obrtnih šolah prepotrebnim teoretičnim vedam, potem pa odhajajo za nekoliko let v tujino, v kraje, kjer je izdelovalna tehnika na največji stopinji ali pa k očetovim trgovskim prijateljem, da se pri njih praktično izurijo ter da spoznajo razmere in osebe, s katerimi bodo morali za gotovo dobo i sami trgovski občeovati in računati. Naši sinovi pak mislijo, da je večja čast in tudi lepše biti za kakršnega-koli uradnika pri davkarji, poštah, železnicah in drugje kot pa biti v trgovini in obrti. Res je, da uradnik pri navedenih podjetjih in zavodih nosi — uniformo, časih se celo „s britko sabljo, ki rozlja ob mečih mu“..... Naši ljudje so raje lakaji in sluge različnih individuov in sistemov kot pa svobodni državljani v trgovini in obrti. Naši mladeniči dero v gimnazije, pozabljajo pa na strokovne zavode, na praktični poklic moža.

Česa torej posebno nedostaja našim trgovcem in obrtnikom? Kakor vidimo: stanovski ponos, kar ima za posledico, da nimamo dovolj trgovcev in obrtnikov v pravem pomenu besede. In, ko nimamo le-teh, nimamo neodvisnih mož.

Neuspeh slovenske politike vidim jaz v tem, da nismo praktični, da se bojimo biti samostojni. Mi nečemo biti gospodarji, tiščimo le v službe lakajske! Bodimo že enkrat možje! Pečajmo se s stvarmi in studirajmo vede, ki nas store istim. Poprimimo se trgovine in obrti s celo svojo dušo ter pomislimo, da je pošten trgovec isto toliko vreden kot pošten advokat, pošten uradnik, profesor itd. Dober trgovec je vedno le oni, ki je poleg strokovnega i vsestranskega izobražen, dober zdravnik, profesor, advokat takisto! Krivo je mnenje, da je trgovcu potreba samo strokovnega znanja, ne; i trgovec treba izobrazbe vsestranske!

Resnica je sicer, da se morata i trgovec i obrtnik uklanjati volji kupčevi, kar je pa le v blagor trgovine. Je-li sta pa zato, ker sta se odrekla vse nadutosti in ošabnosti ter sta „najpokornejši sluga“, „najudanejši služabnik“ itd. morda manj vredna respekta?

No, pa bodi temu kakor-koli: materialna vprašanja so zavladala v svetu, zavladala tudi pri nas ter nam pokazala lastno bedo. Izlezemo-li iz nje, tedaj bode to po najprirodnejši, najgotovejši in najvspešnejši poti. In ta pot bode — opozarjam in povdarjam — edino trgovina, katero si moramo storiti, ako je še nimamo!

Stvorimo tukaj le v Gorici silno slovensko trgovino, vsi italijanski in nemški tovarnarji bodo naši sluge, ker bodo od nas odvisni, ter nam ne bodo nikdar nasprotovali, temveč bodo še srečni, bodo-li nam mogli kje kojekako odstopiti — pod pogojem, da bomo pri njih kupovali. A. K.—n.

Pozor, kmetovalci, vinorejci in sadjerejci!

(Zavadlal Andrej).

V tekočem letu se zopet otvori dveletni tečaj na dež. km. soli. Stara stvar: tudi kmet potrebuje v sedanjih težkih časih nekoliko več izobrazbe kakor je ima. Uprav dolžnost

vsakega posestnika, ki se peča s kmetijstvom, vinarstvom in s sadjerejo, je: dati vsaj jednega svojih sinov v to kmeljsko šolo. V ti šoli uči se mnogo. Ne, kakor nek teri mislijo — samo kopati in cepiti, ne samo to temveč vse ono, česar potrebuje omikan kmetovalec.

Potrebno se mi zdi navesti predmete, katere uče v ti dež. km. šoli. Dopoldne se uči teoretično, popoldne pa praktično. Predmeti so sledeči: kemija, fizika, botanika, zoologija, astronomija (površno), mineralogija, knjigovodstvo, merstvo, računstvo, trtoreja in vinarstvo. Iz tega le se razvidi, kaj se uči ter da je to-le za vsakega kmetovalca prav zelo potrebno. Za to šolo je tudi razpisanih osem stipendij po 100 gld., katere dobijo sinovi ubožnejših posestnikov. Za stanovanje in hrano učencev je v šoli vse pripravljeno pod skerbim vodstvom gotovih gospodov.

Kmetovalci vinorejci in sadjerejci! Zanimajte se malo bolje kot sedaj za vzgojo svojih sinov, posebno pa sinov-naslednikov. Marljivo berite gospodarske stvari ter o njih razmišljajte! In vedite, da je dobra šola podlaga vsemu dobru.

Književnost.

„Slovensko-ruski slovar“ in slovnica za Ruse se tiskata v naši „Goriški tiskarni“. Lepa knjiga izide za prihodnjo Velikonoč. — Prvega dela, t. j. rusko-slovenskega slovarja in slovnice se je razprodalo doslej šele kakih 400 iztisov, kar je pač premalo za takó lepo knjigo, kateri cena je takó nizka kakor nijedni podobni knjigi vseh drugih narodov. Svota gld. 1.50 je prav neznačajna! Zato jo priporočamo vsem prijateljem velikega bratskega naroda ruskega in ljubitelja njegovega lepega jezika in prebogatega slovstva.

Uskrsnuće. — Roman. Iz ruskega prevel Mil. pl. Mareković. V kr. vseučiliščini knjigarni Fr. Suppana v Zagrebu sta izšla 11 in 12 zvezek tega znamenitega Tolstojevega romana, kateri ponovno priporočamo tudi Slovencem.

Prihodnja štev. „Primorca“ izide v sredo 22. novembra.

Tržne cene.

	za 100 kilov	
	gld.	do
Kava: Santos	85	105
Sandomingo	135	140
Java	130	140
Portorico	140	150
Ceylon	150	180
Sladkor	44	46-50
Špeh	55	60
Petrolj v sodu	19 75	20
v zaboju	6 10	6 40
Maslo surovo	— 80	90
kuhano	1	11
Moka: Ogerska.		
št. 0 gld.	15 30	št. 1 gld. 14 70
3	13 50	4
		5
		6
		12 10
Otrobi debele	gld. 5 40	do 5 60
drobne	4 80	5 10
Turšica navadna	6 40	6 60
Oves	6 20	7

Dunajska borza

10. novembra 1899.

Skupni državni dolg v notah	99	gld.	85	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99		55	
Avstrijska zlata renta	116		95	
Avstrijska kronska renta 4%	99		95	
Ogerska zlata renta 4%	116		55	
Ogerska kronska renta 4%	95		20	
Avstro-ogerske bančne delnice	90		02	
Kreditne delnice	368		75	
London vista	120		70	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59		—	
20 mark	11		78	
20 frankov	9		58 1/2	
Italijanske lire	44		85	
C. kr. cekini	5		69	

Loterijske številke.

15. oktobra:

Trst	29	58	47	83	37
Line	81	38	1	62	2

100 do 300 gld. mesečno lahko zaslužijo osebe vseh stanov in vseh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavnica in ni nikakova nevarnost. — Ponudbe pod Ludwig Österreicher, VIII Deutsche gasse 8 Budapest. 101

Prvikrat v Gorici!
(V prostorih Geconija blizu ljudskega vrta.)

Seifertov muzej

znanstva in umetnosti.

Ima nad 50 voščenih podob naravne velikosti; med temi so tudi mehanične, pri katerih se posebno odlikuje umetno upodabljanje.

Najnovejši svetovni dogodki in katastrofe iz vseh delov sveta.

Odrpto je vsak dan od 9. ure zjutraj do 9. zvečer. Vstopnina: Odrasli 15 kr., otroci 10. kr.

Posebni oddelek:

Velika zbirka živečih nestvorov in zverin, med katerimi je tudi prešič z šestimi nogami. Vstop k tej razstavi: Odrasli 10 kr. Otroci 5. kr.

Za mnogobrojni obisk se priporoča **Vodstvo.**

Zaščitna znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarnе v Pragi

pripoznano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SIDROM“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarnе in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je previdena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“
v PRAGI.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el) tiskarno šrk na perilo. (P. el)

!! Nezaslišano!!

191 predmetov za samo
2. gld. 10 kr.

1 krasna pozlačena ura, jamčena tri leta.
1 pozlačena verižica.
1 krasen etui za smodke.
1 fino toaletno obrobjeno zrcalo s pokrivalom.
1 notes vezan v angleško platno.
1 oprava zapestnih gumbov iz double-zlata I. vrste.
1 oprava naprsnih gumbov iz double-zlata I. vrste.
1 par uhanov iz double-zlata I. vrste z vdelanim biseri.
1 zelo koristna pisalna oprava.
1 toaletno milo prijetne vonjave.
72 najboljših jeklenih peres.
25 finih pismenih zavilkov.
25 pol finega pismenega papirja in
50 koristnih predmetov za gospodinje.
Imenovanih 191 krasnih predmetov razpošilja za samo **2 gold. 10 kr.** (ura sama stane toliko) švicarska izvozna hiša

H. SCHEUER, Krakovo

Josefsgasse št. 46.

Kar ne ugaja se sprejema nazaj v teku 8 dnej. Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

!! Važno za vsakega !!

Razprodaja za neverjetno nizke cene:
12 krasnih komadov za samo

2 gld. 95 kr.

1 krasna žepna ura iz niklja Sidro-Remontoir, s pokrivalom in tri-letnim jamstvom. Ima sekundarico in popolno izdelan stroj. (Ni primerjati onim, katere pošiljajo mnogi bazarji za pozlačene).

1 verižica za uro, sestava oklepa (na zahtevo iz niklja ali posrebrnjena).

1 krasna igla za zavrtnike za gospode iz amer. double-zlata s kameni, podobnimi briljantom.

1 par lepih zapestnih gumbov iz pravega srebra, priznanega od c. kr. državnega urada.

1 par krasnih gumbov za rokave iz ameriškega double-zlata.

1 zbirka gumbov za srajce in ovrtnike iz amer. double-zlata (5 komadov).

1 elegantno, novoiznajdeno toaletno pomajševalno zrcalo. (Novost!)

Dokler zaloga obstoji, razpošiljam teh 12 komadov proti povzetju ali proti pošiljati denarja pri naročilu za samih **gld. 2.95.** (Sama žepna ura iz niklja Anker-Remontoir stala je prej 5 gld.) Kar ne ugaja, sprejema v teku 8 dni radovoljno nazaj

E. Holzer

zalagatelj zveze c. kr. avstrijskih državnih uradnikov in zaloga ur in zlatenine na debelo.

Krakovo — Stradom 18. — Krakovo.

Ilustrovani ceniki gratis in franko.

Jurij Mose

v Raštelu št. 8 v Gorici priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega manufakturnega blaga blaga za vsaki letni čas kolikor za gospoda tolikor kmeta. V prodajalnici je vedno sveže ter nezalezano blago. Zaloga volnenih in žimnatih blazin, odej, plaht itd.

Moderno blago in perilo za vsaki stan.

Trgovina z jedilnim blagom

G. F. Resberg v Gorici,

v Kapucinski ulici št. 11

ter podružnici na Kornu št. 2

priporoča to-le blago:

Sladkor — kavo — riž — mast — poper — sveče — olje — škrob — ječmen — kavino primeso — moko — gris — drobne in debele otrobe — turšico — zôb — sol — moko za pitanje — kis — žveplo — cement — bakreni vitrijol itd. 3 20 8

Zaloga pristnega dalmatinskega žganja na debelo ter pristnega črnega in belega vina.

Anton Koren

Gosposka ulica 4

priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Teodor Slabanja

srebrar

via Morelli 12. — GORICA, — ulica Morelli 12

uljudno priporoča velečastiti duhovščini svojo znano delavnico za izdelovanje cerkvenih posod in orodij iz srebra in medenine, najboljše kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni, da se ne boji konkurence. Stare reči popravi, posreabri in pozlati v ognju. Izdeluje tudi v ognju pozlačene strelovođe iz bakra po najboljših iznajdbah. Ilustrovani cenik franko in zastonj.

Da si pa morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga olajšuje jim to zgorej omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč

P. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

Hausner & Lokar

tovarna usnja v Mirnu pri Gorici.

Zaloga in prodaja na drobno v

Gosposki ulici št. 9.

IVAN DEKLEVA

veletržec z vinom,

ima v svojih zalogah vseh vrst domačih in istrskih vin. Cene zmjerne.

Tovarna vinskega kisa

K. Makuc

v Rabatišču št. 20 v Gorici se toplo priporoča trgovcem na deželi.

Anton Breščak,

edina zaloga

vsakovrstnega pohištva

v Gorici, Gosposka ulica št. 14

Ivan Reja začasni oskrbnik vinarstva in sadjarstva društva za Brda s sedežem v Gorici, ulica Barzellini št. 20. in gostilničar „Alla Colomba“ v Gorici, na voglu ulice Morelli. Zaloga ljub. kislega zelja v zab. 25, 50 in 100 kg.

Andrej Jakil

Tovarnar kôž v Rupij

p. Miren.

Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Karol Drašček

pekovski mojster v lastni hiši na Kornu,

ter v podružnih prodajalnicah sprejme naročila na raznovrstno fino pecivo, posebno kolače za ženitvanje itd. Vsako naročilo izvrši nemudoma.

Klobučar Anton Fon

v Semeniški ulici

priporoča svojo bogato zalogo klobukov in kap ter gostilnico preskrbljeno z izbornimi vini.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko

Vrtna ulica št. 8.

priporoča v sodčih od 56 litrov naprej pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih in istrskih in dalmatinskih vinogradov. — Cene zmjerne, postrežba točna.

Za pristnost vina jamči.

Saunig & Dekleva

glavne tovarniške zaloge dvokoles raznih sistemov in zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev itd. v Nunski utici št. 16. Popravljalnica koles in izdelovalnica žičnih blazin v Nunski ulici št. 14.

Zaloga piva

prve kranjske eksportne pivovarne na par

Teod. Fröchlich

glavni zastopnik za Gorico in okolico

J. Rován

v Gorici, v Rabatišču hiš. št. 18.

Priporoča svoje izborno pivo v sodčih po 100, 50, 25 in 12½ litrov ter v steklenicah po ½ litra.

Gospodom odjemalcem iz mesta in dežele se toplo priporoča udani

Josip Rován.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smíchov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem

steklenic,

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpo, čistila za steklenice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ventil in zaklopnice vseh vrst iz rdečega zlitka, medenine ali železa od najmanjšega do največjega obsega.

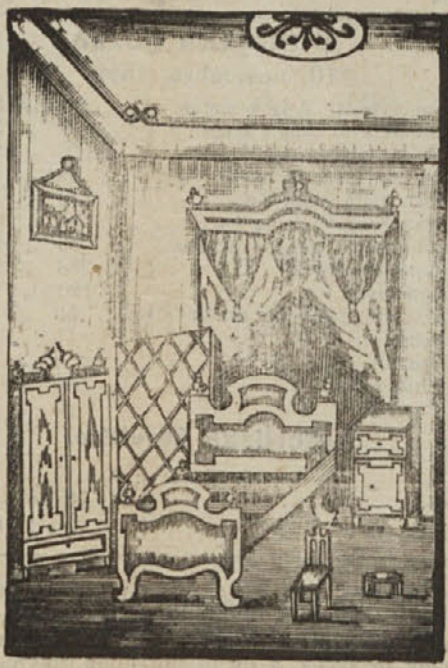
Ceniki na zahtevo brezplačno.

Novoporočenci pozor!

Stejen si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Viturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Gironcolijeve.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejih slogih, posebno spalne jedilne in posetne sobe so po Nemškem slogu odlikovanih Črnigojevih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusneje izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizarjskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izberi obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogača zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice iz trsja in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbero ter razne tapecarije.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izberi cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.